

**ՆԱՅԱՍՏԱՆԻ ՆԱՆՐԱԿԵՏՈՒԹՅԱՆ ՍԱՆՄԱՆԱԴՐԱԿԱՆ ԴԱՏԱՐԱՆԻ
Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ Ը**

**«ԳԵՂԵՑԻԿ ՔՆԱՐ» ԱՐՏԱԴՐԱԿԱՆ ԿՈՈՊԵՐԱՏԻՎԻ ԴԻՄՈՒՄԻ ՆԻՄԱՆ ՎՐԱ ՆՇ
ՔԱՂԱՔԱՑԻԱԿԱՆ ԴԱՏԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՕՐԵՆՍԳՐՔԻ 233 ՆՈԴՎԱԾԻ 2-ՐԴ ՄԱՍԻ՝
«ՎՃՌԱԲԵԿ ԲՈՂՈՔԸ ՎԵՐԱԴԱՐՉՆԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ ՈՐՈՇՈՒՄԸ ՊԵՏՔ Է ԼԻՆԻ
ՊԱՏՃԱՌԱԲԱՆՎԱԾ» ԴՐՈՒՅԹԻ՝ ՆԱՅԱՍՏԱՆԻ ՆԱՆՐԱԿԵՏՈՒԹՅԱՆ ՍԱՆՄԱՆԱ-
ԴՐՈՒԹՅԱՆԸ ՆԱՄԱՊԱՏԱՍԽԱՆՈՒԹՅԱՆ ՆԱՐՅԸ ՈՐՈՇԵԼՈՒ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ»
ԳՈՐԾԻ ՎԱՐՈՒՅԹԸ ԿԱՐՃԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ**

Քաղ. Երևան

21 հուլիսի 2009թ.

Նայաստանի Նանրապետության սահմանադրական դատարանը՝ կազմով.
Գ. Նարությունյանի (նախագահող), Կ. Բալայանի (զեկուցող), Ն. Դանիելյանի, Ֆ. Թոխ-
յանի, Մ. Թոփուզյանի, Վ. Նովիհանիսյանի, Ն. Նազարյանի, Ռ. Պապայանի, Վ. Պողոս-
յանի,

մասնակցությամբ՝ դիմող կողմի ներկայացուցիչ Կ. Մեժլումյանի եւ պապասխա-
նող կողմի՝ ՆՇ Ազգային ժողովի պաշտոնական ներկայացուցիչ՝ ՆՇ Ազգային ժողովի
աշխատակազմի օրենսդրության վերլուծության վարչության պետ Ա. Խաչատրյանի,

համաձայն ՆՇ Սահմանադրության 100 հոդվածի 1-ին կետի, 101 հոդվածի 6-րդ կե-
տի, «Սահմանադրական դատարանի մասին» ՆՇ օրենքի 19, 25, 38 եւ 69 հոդվածների,

դռնբաց նիստում գրավոր ընթացակարգով քննեց «Գեղեցիկ քնար» արտադրական
կոոպերատիվի դիմումի հիման վրա՝ ՆՇ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի
233 հոդվածի 2-րդ մասի՝ «Վճռաբեկ բողոքը վերադարձնելու մասին որոշումը պետք է լինի
պարճառաբանված» դրույթի՝ Նայաստանի Նանրապետության Սահմանադրությանը
համապատասխանության հարցը որոշելու վերաբերյալ» գործը:

Գործի քննության առիթը «Գեղեցիկ քնար» արտադրական կոդաբերարկի՝ ՆՏ սահմանադրական դափարանում 02.04.2009թ. մուտքագրված դիմումն է:

Ուսումնասիրելով գործով զեկուցողի հաղորդումը, դիմողի ներկայացրած նյութերը եւ պարասխանող կողմի գրավոր բացատրությունը, հերագուրելով ՆՏ քաղաքացիական դատավարության օրենսգիրքը եւ գործում առկա մյուս փաստաթղթերը, Նայասարանի Նանրապետության սահմանադրական դափարանը **Պ Ա Ր Զ Ե Ց**.

1. ՆՏ սահմանադրական դափարանը 2009 թվականի ապրիլի 21-ի ՍԴԱՈ-35 աշխատակարգային որոշմամբ «Գեղեցիկ քնար» ԱԿ-ի՝ ՆՏ սահմանադրական դափարանում 02.04.2009թ. մուտքագրված դիմումն ընդունել է քննության:

2. ՆՏ քաղաքացիական դատավարության օրենսգիրքը ՆՏ Ազգային ժողովի կողմից ընդունվել է 1998 թվականի հունիսի 17-ին, Նայասարանի Նանրապետության Նախագահի կողմից ստորագրվել՝ 1998 թվականի օգոստոսի 7-ին եւ ուժի մեջ է մտել 1999 թվականի հունվարի 1-ից:

ՆՏ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 233 հոդվածի դրույթները փոփոխվել են ՆՏ Ազգային ժողովի կողմից 2006 թվականի հուլիսի 7-ին, 2007 թվականի նոյեմբերի 28-ին եւ 2008 թվականի դեկտեմբերի 26-ին ընդունված՝ համապարասխանաբար՝ ՆՕ-153-Ն, ՆՕ-277-Ն, ՆՕ-233-Ն օրենքներով:

Քննության առարկա դիմումով վիճարկվում է ՆՏ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի՝ 2007 թվականի նոյեմբերի 28-ի խմբագրությամբ 233 հոդվածի 2-րդ մասի՝ «Վճռաբեկ բողոքը վերադարձնելու մասին որոշումը պետք է լինի պարճառաբանված» դրույթը:

3. Ըստ դիմողի՝ ՆՏ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 233 հոդվածի 2-րդ մասի՝ «Վճռաբեկ բողոքը վերադարձնելու մասին որոշումը պետք է լինի պարճառաբանված» դրույթը՝ իրավակիրառական պրակտիկայում դրան փրված մեկնաբանությամբ, հակասում է ՆՏ Սահմանադրության 18, 19 եւ 92 հոդվածների պահանջներին:

Որպես հակասական իրավակիրառական պրակտիկայի առկայության ապացույց՝ դիմողը սահմանադրական դափարան է ներկայացրել նմանատիպ գործով նույն փաստաբանի կողմից կազմված եւ նույն օրը վճռաբեկ դափարան ներկայացված նույնաբո-

վանդակ վճռաբեկ բողոքի եւ դրա վերաբերյալ վճռաբեկ դատարանի 29.09.2008թ. եւ 26.12.2008թ. որոշումների պատճենները:

Դիմողը՝ վկայակոչելով վճռաբեկ դատարանի վերոհիշյալ 29.09.2008թ. եւ 26.12.2008թ. որոշումները, հղում կատարելով սահմանադրական դատարանի 09.04.2007թ. ՍԴՈ-690 որոշմամբ արտահայտված իրավական դիրքորոշումներին, գրնում է, որ հասկանալի իրավակիրառական պրակտիկան ՆՏ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի վիճարկվող դրույթի իրավական անորոշության արդյունք է, որը դրսևորվում է նրանում, որ ՆՏ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի վիճարկվող դրույթը չի սահմանել վճռաբեկ դատարանի որոշման պատճառաբանվածության չափանիշները: Ըստ դիմողի՝ որպես վճռաբեկ դատարանի որոշման պատճառաբանվածության չափանիշներ պետք է հանդես գան վճռաբեկ դատարանի պարտականություններին ուղղված այնպիսի օրենսդրական պահանջներ, ինչպիսիք են՝ ա) վճռաբեկ բողոքը վերադարձնելու մասին որոշման մեջ այն նյութական եւ դատավարական նորմերի նշումը, որոնց խախտման հիմքով բերվել է վճռաբեկ բողոքը, բ) առերեսույթ դատական սխալի բացակայության հիմնավորումը, գ) ծանր հետեւանքի բացակայության հիմնավորումը, դ) բողոքում բարձրացված հարցի վերաբերյալ վճռաբեկ դատարանի որոշման՝ օրենքի միատեսակ կիրառության համար էական նշանակություն չունենալու հիմնավորումը, ե) վերանայվող դատական ակտն առերեսույթ (*prima facie*) վճռաբեկ դատարանի նախկինում ընդունած որոշումներին չհակասելու հիմնավորումը, զ) «թերություններ», «էական նշանակություն», «ծանր հետեւանք» եւ «վճռաբեկ դատարանի նախկինում ընդունած դատական ակտ» հասկացությունների հստակացումը:

4. Պատասխանող կողմը վկայակոչելով սահմանադրական դատարանի՝ իր 2007թ. ապրիլի 9-ի ՍԴՈ-690 որոշման մեջ արտահայտված իրավական դիրքորոշումները՝ նշում է, որ նշված որոշման մեջ տեղ գրած իրավական երաշխիքները, ՆՏ քաղաքացիական դատավարության օրենսդրության մեջ հետագայում կատարված փոփոխությունների եւ լրացումների արդյունքում, լիարժեքորեն իրենց ամրագրումն են ստացել:

Ըստ պատասխանողի՝ ինչպես սահմանադրական դատարանի վերոհիշյալ ՍԴՈ-690 որոշման, այնպես էլ 2008թ. հոկտեմբերի 8-ի ՍԴՈ-765 որոշման մեջ ամրագրված իրավական դիրքորոշումների շրջանակում՝ վճռաբեկ բողոքը վերադարձնելու մասին որոշման պատճառաբանված լինելու անհրաժեշտության վերաբերյալ նորմի առկայու-

թյունը ոչ թե հակասում է ՏՏ Սահմանադրությանը, այլ կառուցված է վճռաբեկ դատարանի կողմից սահմանադրական առաքելությունն իրականացնելու դրական կանխավարկածի վրա, այն է՝ ՏՏ վճռաբեկ դատարանը չի կարող շրջանցել այն հարցերը, որոնք կարող են ունենալ էական նշանակություն օրենքի միատեսակ կիրառության համար:

Պատասխանողը գտնում է, որ վիճարկվող դրույթը սահմանադրականության խնդիր չի առաջացնում հետևյալ հիմնավորմամբ. «ա) օրենսդիրը վճռաբեկ բողոքների վերաբերյալ որոշումների ընդունման հետ կապված իրավահարաբերությունները կարգավորելիս առաջնորդվել է Վճռաբեկ դատարանի սահմանադրաիրավական կարգավիճակի օրենսդրական ապահովման եւ նրա հայեցողական լիազորությունների իրացման երաշխավորման անհրաժեշտությամբ, բ) օրենսդիրը հստակորեն սահմանել է այն պայմանը, այն է՝ որոշման պարճառաբանված լինելը, որի պարագայում Վճռաբեկ դատարանը կարող է միայն վճռաբեկ բողոքը վերադարձնելու մասին որոշում կայացնել, գ) վիճարկվող դրույթի բովանդակությունից բխում է, որ պարճառաբանված որոշումը պարավորեցնում է Վճռաբեկ դատարանին, իր գործառնական կարգավիճակին համապատասխան, ապահովելու վճռաբեկ բողոքը վերադարձնելու մասին որոշման ընդունման հայեցողական լիազորության իրավաչափ իրականացումը»:

5. ՏՏ սահմանադրական դատարանն իր՝ 2007թ. ապրիլի 9-ի ՍԴՈ-690 որոշմամբ, ի թիվս այլոց, լուծել է ՏՏ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի՝ «Վճռաբեկ բողոքը վերադարձնելը» վերաբառությամբ 231.1. հոդվածի (2006թ. հուլիսի 7-ի խմբագրությամբ) սահմանադրականության հարցը՝ նշված հոդվածի 2-րդ կետը վճռաբեկ բողոքը վերադարձնելու մասին որոշման պարճառաբանման պարպադիր պայման չնախատեսելու, հետեւաբար, նաեւ՝ արդարադատության արդյունավետության, բավարար մարջելիության իրավական երաշխիքներ չապահովելու առումով ճանաչելով Տայասպարանի Տանրապետության Սահմանադրության 3, 6 (1-ին եւ 2-րդ մասեր), 18 (1-ին մաս) եւ 19 (1-ին մաս) հոդվածների պահանջներին հակասող եւ անվավեր:

ՏՏ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի՝ «Վճռաբեկ բողոքը վերադարձնելը» վերաբառությամբ 231.1. հոդվածը «ՏՏ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքում փոփոխություններ եւ լրացումներ կատարելու մասին» 2007թ. նոյեմբերի 28-ի օրենքի հիման վրա նոր խմբագրությամբ շարադրվել է օրենսգրքի 233 հոդվածում: Օրենսգրքի 233 հոդվածի 2-րդ կետում՝ նշված օրենքով կատարված փոփոխությունների

արդյունքում ամրագրվեց. «... Վճռաբեկ բողոքը վերադարձնելու մասին որոշումը պետք է լինի պարզառաքանված, բացառությամբ սույն օրենսգրքի 234 հոդվածի 1 կետի 1-ին ենթակետի բացակայության հիմնավորմամբ վճռաբեկ բողոքը վերադարձնելու դեպքերի»: Սահմանադրական դատարանը, նշված դրույթի՝ 2007թ. նոյեմբերի 28-ի խմբագրությամբ փոփոխության սահմանադրականության հարցին անդրադառնալով 2008թ. հոկտեմբերի 8-ի ՍԴՈ-765 որոշմամբ, 233 հոդվածի 2-րդ մասը՝ «բացառությամբ սույն օրենսգրքի 234 հոդվածի 1 կետի 1-ին ենթակետի բացակայության հիմնավորմամբ վճռաբեկ բողոքը վերադարձնելու դեպքերի» բառակապակցության մասով, ճանաչել է Նայասփանի Նանրապետության Սահմանադրության 18 և 19 հոդվածների պահանջներին հակասող և անվավեր:

Սահմանադրական դատարանն արձանագրում է, որ ի կարգումն սահմանադրական դատարանի նշված որոշման և հաշվի առնելով այդ որոշման մեջ արտահայտված իրավական դիրքորոշումները՝ «Ն քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» 2008թ. դեկտեմբերի 26-ի օրենքի 17 հոդվածի համաձայն՝ օրենսգրքի 233 հոդվածի 2-րդ մասում խնդրո առարկա դրույթը շարադրվել է հետևյալ խմբագրությամբ. «Վճռաբեկ բողոքը վերադարձնելու մասին որոշումը պետք է լինի պարզառաքանված»: Այսինքն՝ ՆՆ սահմանադրական դատարանի ՍԴՈ-690 և ՍԴՈ-765 որոշումներում արտահայտված իրավական դիրքորոշումներին համահունչ օրենսդրորեն ամրագրվել է վճռաբեկ բողոքը վերադարձնելու մասին որոշումը՝ առանց որևէ բացառության, պարզառաքանելու պահանջը՝ որպես դատարանի մարտչելիության իրավունքի ապահովման երաշխիք:

6. «Սահմանադրական դատարանի մասին» ՆՆ օրենքի 32 հոդվածի 3-րդ կետի համաձայն՝ սահմանադրական դատարանը գործի քննությունն ամբողջությամբ կամ մասամբ մերժելու մասին որոշում է ընդունում, եթե օրենքի 68-75-րդ և 77-րդ հոդվածներում նշված գործերով ներկայացված որևէ դիմումում առաջադրված հարցի վերաբերյալ առկա է սահմանադրական դատարանի որոշումը: «Սահմանադրական դատարանի մասին» ՆՆ օրենքի 60 հոդվածի 1-ին կետի համաձայն. «Սահմանադրական դատարանը կարճում է գործի վարույթը ... գործի քննության ցանկացած փուլում, եթե բացահայտվել են սույն օրենքի 32-րդ հոդվածով նախատեսված՝ գործի քննությունը մերժելու հիմքեր»: Այս դրույթի առնչությամբ սահմանադրական դատարանն իր՝ 2009թ.

մարտի 17-ի ՄԴԱՌ-21 աշխարակարգային որոշման մեջ ամրագրել է, որ «Այս դրույթը վկայում է, որ հնարավոր են այդպիսի դեպքեր, եւ սահմանադրական դափարանը կարող է Կոնստիտուցիոնալ Կոմիտեի անդամադրության գործի քննության ցանկացած փուլում հաշվի առնելով գրավոր ընթացակարգով գործի քննության առանձնահատկությունները»:

ՆՏ Սահմանադրության 101 հոդվածի 6-րդ կետի եւ «Սահմանադրական դափարանի մասին» ՆՏ օրենքի 69 հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ սահմանադրական դափարան ներկայացված դիմումում անձը կարող է վիճարկել միայն կոնկրետ գործով իր նկատմամբ կիրառված օրենքի սահմանադրականությունը: Նշված իրավակարգավորմանը համապատասխան դիմողը կարող է վիճարկել Կոնստիտուցիոնալ Կոմիտեի անդամադրության, որն առկա է եղել իր նկատմամբ կիրառվելու պահին: Տվյալ դեպքում, նշված պահանջին համապատասխան՝ դիմողը վիճարկում է ՆՏ քաղաքացիական դափարության օրենսգրքի 233 հոդվածի 2-րդ մասի՝ 2007թ. նոյեմբերի 28-ի խմբագրությամբ փոփոխված սահմանադրականությունը:

Հաշվի առնելով, որ սահմանադրական դափարանն իր 2008թ. հոկտեմբերի 8-ի ՄԴՌ-765 որոշմամբ քննության է առել եւ լուծել վիճարկվող նորմի միեւնույն, 2007թ. նոյեմբերի 28-ի խմբագրությամբ փոփոխված սահմանադրականության հարցը, սահմանադրական դափարանը գրնում է, որ դիմումում բարձրացված հարցի վերաբերյալ արդեն իսկ առկա է սահմանադրական դափարանի ՄԴՌ-765 որոշումը:

7. Սահմանադրական դափարանը դիմումի ուսումնասիրության արդյունքներով արձանագրում է նաեւ, որ դիմողի հիմնական փաստարկները կապված են ոչ թե վիճարկվող դրույթի սահմանադրականության հարցի հետ, այլ վերաբերում են պարզապես այդ օրինադրույթի կիրառման իրավաչափության հարցին: Մասնավորապես, այդ մասին են վկայում դիմողի հետեւյալ փաստարկները. «Երկու նույնական փաստական հիմքերով եւ իրավական հիմնավորումներով վճիռների դեմ նույն փաստաբանի կողմից բառացիորեն նույն փոփոխություն կազմված վճիռներով բողոքներից մեկն ընդունվում է վարույթ, պարզապես անհամապատասխան, որ վճիռներով բողոքը համապատասխանում է ՆՏ քաղ. դափ. օր-ի 231 եւ 234 հոդվածների պահանջներին, ինչպես նաեւ բողոքը բավարարվում է, ... իսկ մյուսը վերադարձվում է: ...վիճարկվող դրույթի պրակտիկայում կիրառմամբ գործ ունենք նաեւ ՆՏ Սահմանադրության 14.1 հոդվածով երաշխավորված՝ օրենքի առջև բոլորի հավասարության սկզբունքի, ինչպես նաեւ օրենքի միատեսակ կիրառությունն

ապահովելու վճռաբեկ դատարանի ֆունկցիայի խախտման հետք»: Բացի դրանից, դիմողն իրավամբ ընդունելով, որ վիճարկվող դրույթում վճռաբեկ բողոքը պատճառաբանված որոշմամբ վերադարձնելու օրենսդրական պահանջի ամրագրումը սահմանադրական դատարանի ՄԴՈ-690 որոշման արդյունք է, միաժամանակ նշում է, որ «վճռաբեկ բողոքը վերադարձնելու մասին ՆՏ վճռաբեկ դատարանի որոշումները բովանդակային առումով չեն փարբերվում ՆՏ սահմանադրական դատարանի կողմից 09.04.2007 թվականի ՄԴՈ-690 որոշման ընդունման ժամանակ հետազոտված որոշումներից»:

Վերոհիշյալի արդյունքում, սահմանադրական դատարանը գտնում է, որ դիմողը սահմանադրական դատարանին ներկայացնելով վիճարկվող դրույթը՝ իրավակիրառական պրակտիկայում դրան փրված մեկնաբանությամբ, Սահմանադրությանը հակասող ճանաչելու խնդրանք՝ միայն ձեռականորեն է բարձրացնում օրենքի սահմանադրականության հարց՝ ըստ էության բարձրացնելով այդ դրույթի կիրառման իրավաչափության հարց:

Սահմանադրական դատարանը հարկ է համարում վկայակոչել իր՝ 2009թ. մարտի 17-ի ՄԴԱՈ-21 որոշման մեջ ամրագրված այն իրավական դիրքորոշումը, որ. «...բոլոր այն դեպքերում, երբ դիմողը, ձեռականորեն վիճարկելով օրենքի դրույթի սահմանադրականության հարց, ըստ էության բարձրացնում է այդ դրույթի կիրառման իրավաչափության հարց..., ապա այդպիսի դիմումները ենթակա են մերժման՝ «Սահմանադրական դատարանի մասին» ՆՏ օրենքի 32 հոդվածի 1-ին կետի հիմքով՝ որպես սահմանադրական դատարանի քննության ենթակա հարց չառաջադրող դիմումներ»:

Ելնելով վերոշարադրյալից եւ ղեկավարվելով ՆՏ Սահմանադրության 101 հոդվածի 6-րդ կետի, «Սահմանադրական դատարանի մասին» ՆՏ օրենքի 19 հոդվածի, 32 հոդվածի 1-ին, 3-րդ եւ 6-րդ կետերի, 60 հոդվածի 1-ին կետի, 69 հոդվածի 1-ին մասի պահանջներով, Նայաստանի Նանրապետության սահմանադրական դատարանը **Ո Ր Ո Շ Ե Ց**.

1. «Գեղեցիկ քնար» արտադրական կոոպերատիվի դիմումի հիման վրա՝ ՆՏ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 233 հոդվածի 2-րդ մասի՝ «Վճռաբեկ բողոքը վերադարձնելու մասին որոշումը պետք է լինի պատճառաբանված» դրույթի՝

Նայասարանի Նանրապեղության Սահմանադրությանը համապարասխանության հարցը որոշելու վերաբերյալ» գործի վարույթը կարճել՝ դիմողին արամադրելով սահմանադրական դատարանի 2008թ. հոկտեմբերի 8-ի ՍԴՈ-765 որոշումը:

2. «Սահմանադրական դատարանի մասին» ՆՆ օրենքի 61 հոդվածի 4-րդ մասի համաձայն սույն որոշումը վերջնական է եւ ուժի մեջ է մտնում հրապարակման պահից:

ՆԱԽԱԳԱՏՈՂ

Գ.ՆԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

21 հուլիսի 2009 թվականի
ՍԴՈ-817